

מידעון הפורום הארצי לקידום הוראה ולמידה באקדמיה

דבר העורכת

על פרויקטים ופעילויות נוספים.

מספר כנסים בנושא ההוראה האקדמית, על היבטיה השונים (הכשרה, מחקר, טכנולוגיה הערכה) התקיימו במהלך השנה האחרונה. בגיליון זה מובאים סיכומים של כנס מיט"ל ה-15, כנס משפרים הוראה באקדמיה IUT מטעם מכון "מופת". התקיים בפעם ה-42 והתמקד הפעם בהערכה (הערכת הוראה, למידה, תכניות לימוד והערכה לשם למידה). ביולי השנה. בכנס התקיים גם פאנל מיוחד של התאחדות הסטודנטים. כנס היצירתיות בהוראה, שהתקיים ב"אורנים" זו השנה השנייה בראשותה של ד"ר אורלי סלע, והכנס השנתי שהתקיים בכר אילן שעסק בסוגית המנהיגות בהוראה האקדמית, ובכלל זאת, הערך של "המרצה כמנהיג" בראשותה של קרן גולדפרד.

בנוסף לאלו תמצאו ברכות קולות קוראים וואירועים עתידיים. אתם מוזמנים לרשום ביומנים ולהשתתף.

אני מאחלת לכולנו קריאה נעימה ומועילה, שנה טובה ועשייה פורייה בשנה הבאה. ומוזמנים לשלוח סיכומים, הגיגים ותמונות לגיליון הבא שמתוכנן לצאת לקראת חנוכה.

תודה לכל חברי הפורום הארצי לקידום הוראה שתרמו והתגייסו להוציא את הגיליון הראשון במועד.

שלכם,
אפרת פיטרסה.

לחברינו וחברותינו הפרוסים במוסדות האקדמיים מצפון ועד לדרום, אני נרגשת להעביר אליכם את הגיליון הראשון של המידעון מטעם הפורום לקידום ההוראה בישראל. מטרתנו היא להציג את העשייה הרבה הנעשית ביחידות השונות, לחלוק ברעיונות, לקדם שיתופי פעולה ולהפיץ מידע שעשוי להיות רלבנטי ומעניין לכלל העוסקים במלאכת קידום ההוראה וההתמקצעות בה, במוסדות להשכלה גבוהה.

כחברה בפורום הארצי, אני רואה חשיבות רבה בשיתוף במידע וידע ורואה בכך כלי רב עוצמה להתפתחות המקצועית ולהגברת המוטיבציה של כולנו, העוסקים במלאכה. מטרת המידעון להוות סנונית ראשונה בדרך לאתר משלנו שיתעד וירחיב ויצג את פועלנו וישמש במה לקולות הרבים, המעניינים והמקוריים הפועלים בכל אחד מן המוסדות.

מה בגיליון זה?

על הפורום הארצי מאת ניצה דוידוביץ ומאמר של רבקה ודמני - על טכנולוגיה כמנוף לשינויים בהוראה ובלמידה

פרויקטים הנעשים במרכזים השונים מתוארים כאן על ידי העושים במלאכה- אוניברסיטת חיפה, מכללת אפקה, וינגייט, בראודה והאקדמית גליל מערבי. העשייה מרובה, ובגיליון הבא בוודאי נקרא

בעשור האחרון נרתמו כל האוניברסיטאות והמכללות בארץ לקדם את נושא ההוראה בעידוד המל"ג. לנגד עינינו מתחוללת מהפכה אמיתית בתחום ההוראה באקדמיה. מגוון רחב ומגוון של פעילויות נעשות כדי לקדם את ההוראה במוסדות האקדמיים. חברי הפורום, הפועלים בהתנדבות מנהלים הם חולייה חשובה בפעילות זו לקידום ההוראה ואמונים על יוזמות משותפות, וחיזוק הקשרים בין המרכזים השונים.

הנהלת הפורום כוללת את עמיתי: פרופ' אהרון פלמון העומד בראש מיט"ל, ד"ר מנשה פיוטרקובסקי המרכז האקדמי לב, ד"ר שמחה אבוגוס ממכללת וינגייט ואוניברסיטת בן גוריון וד"ר אפרת פיטרסה מהאקדמית גליל מערבי והאוניברסיטה הפתוחה.

אנו מברכים את ד"ר שמחה אבוגוס שהצטרפה לצוות הפורום הארצי ומודים לד"ר רונן המר על תרומתו.

חברים רבים נוספים מתגייסים לעזור בארגון פעילויות מיוחדות ועל כך תודתנו.

מאחלת הצלחה ושותפות בדרך
ניצה

הפורום הארצי לקידום ההוראה והלמידה באקדמיה הינו גוף המייצג את כל המרכזים לקידום ההוראה והלמידה במוסדות האקדמיים בישראל. הפורום הוקם בשנת 2002 ומטרתו העיקרית היא פיתוח מומחיות ומקצוענות של ראשי המרכזים והצוותים הפועלים במרכזים, הכוללת: הכשרה ייעודית בהוראה האקדמית, הכרת התאוריה והפרקטיקה כבסיס לפעילות, השתכללות מתמדת - שיגרת התעדכנות והשתייכות לקהילייה מקצועית.

הפעילות במרכזי ההוראה מכוונת ל:

- קידום ההוראה והלמידה במוסדות החינוך הגבוה בישראל
- עידוד וטיפול שיתוף פעולה בין המרכזים לקידום ההוראה בארץ
- פיתוח אקדמי-מקצועי של סגלי המרכזים באמצעות ארגון השתלמויות בנושאים הקשורים להוראה, למידה והערכה
- עידוד ותמיכה במחקרים של חברי סגל שיעסקו בתחום ההוראה והערכה
- שיתוף פעולה עם ארגונים בינלאומיים העוסקים בתחום.

בשנה זו אנו נערכים לסיור האקדמי-המקצועי השני של ראשי המרכזים שיכלול הפעם גם סדנאות עבודה ויתקיים בלונדון: נא שריינו את התאריכים: 8-4 במרץ 2018.

של טכנולוגיה בתהליכי הלמידה וההוראה: רשתות חברתיות, מציאות אלטרנטיבית וטכנולוגיות ניידות. רשתות חברתיות כמו פייסבוק, טוויטר, אינסטגרם, פינטרסט ועוד גרמו לשינוי תרבותי, ומציעות הזדמנות חדשה לבחון מושגים כמו "שיתופיות" ו"תקשורת". אין פלא שתנועות מחאה חברתיות צומחות בכל העולם דווקא בעידן הנוכחי. עצם היכולת של כל אדם להיות חלק מתנועה חברתית, לתרום לטובת הכלל, להיות מודע למתרחש סביבו ולקבל על עצמו אחריות לשינוי מובילה בהכרח לצורך בבחינת המעורבות שלו בסביבותיו, ובכללן בסביבות הלמידה שאליהן הוא משתייך. רשתות חברתיות, התפתחויות של קהילות לומדים, בניית מאגרים משותפים - כל אלה מחייבים בחינה מחודשת של תפקידים ותחומי אחריות.

אם בעבר התקיים הקשר בין המרצה לסטודנטים רק בין כותלי בית הספר, הרי שכיום, בעידן הרשתות החברתיות, אין לו גבולות של זמן ומקום. טשטוש הגבולות הזה עשוי להיות הזדמנות נהדרת למרצים להכיר את עולמם של הסטודנטים, להתקרב אליהם ולהעביר להם מידע. הטכנולוגיות החדישות מאפשרות יצירה של קשר בלתי אמצעי ומימוש של הוראה אכפתית בין מרצה לבין תלמידיו (caring teaching).

טכנולוגיות המציאות האלטרנטיבית מציעות סביבת למידה המשלבת טכנולוגיות מציאות מדומה ו/או מציאות מרובדת, ומאפשרת למידה התנסותית שלא היתה קיימת עד כה, כזאת שמשנה את "המציאות האמיתית".

הטכנולוגיות הניידות הנפוצות והזמינות - הטלפונים החכמים, הטאבלטים והמחשבים הניידים-מאפשרות לכל לומד לקחת אתו מידע בלתי מוגבל לכל מקום ומשנות את המושג "למידה אותנטית". כעת כל מקום שהלומד נמצא

טכנולוגיה כמנוף לשינויים בהוראה ובלמידה

ד"ר רבקה ודמני

לטכנולוגיות המידע, לתקשורת הדיגיטלית ולרשתות החברתיות הזמינות בכל מקום יש השפעה ניכרת על ההתנהגות, במיוחד על התנהגותם של צעירים השולטים בהן היטב. אמצעי מדיה מגוונים אלו מאפשרים פיתוח רשתות של קשרים חברתיים שמזמנות למידה חברתית פעילה ומשתפת (Dede, 2009¹, O'Hara, 2013²).

אמנם, מוסדות להשכלה גבוהה ברובם מאובזרים בטכנולוגיות חדישות, אך בכל זאת יש פער בין העולם המשמעותי של הצעירים בתוך המרחב הדיגיטלי לבין העולם הבלתי רלבנטי שצעירים חווים במרחב האקדמי. קיימות גם עדויות שיחסם של המרצים לטכנולוגיות החדישות הוא שטחי ומסורתי-שמרני

(Scardamalia & Bereiter, 2008³). מורים רבים משתמשים בטכנולוגיה בשיטות לינאריות וסמכותיות המעמידות במרכז את המרצה, ומתעלמים מהצורך ליצור שינוי אמיתי בדרכי ההוראה בכיתות - מהוראה המתמקדת במרצה להוראה המתמקדת בסטודנט (Clarke-Midura & Dede, 2010⁴). ברוב המקרים, אם כן, השימוש בטכנולוגיה אינו גורם למרצים לבחון מחדש את תהליכי ההוראה והלמידה ולשנותם או לנצל את ההזדמנויות החדשות שמזמנים הכלים הטכנולוגיים (ודמני, 2012⁵).

שלושה רבדים של טכנולוגיות חדישות מחייבים שינוי פרדיגמטי בהתייחסות לשילוב ולהטמעה

בו יכול להפוך לסביבת למידה, וגם המושג "לומד עצמאי" מקבל משמעות חדשה. לאור החידושים הטכנולוגיים, אנחנו זקוקים לפדגוגיה דיגיטלית ולתפיסות פדגוגיות חדשות. עולם חדש כזה צריך להיות מסוגל להיענות לאתגרים שהעולם מציב בפני מערכת ההשכלה הגבוהה: ידע מתחדש בקצב מסחרר, נגישות בלתי מוגבלת למידע, כלי תקשורת וערוצי תקשורת חדשים בין אנשים ובין תרבויות, אפשרויות לדמות מציאויות שונות, טכנולוגיות לתיעוד וארגון של מאגרי מידע עצומים, וטכנולוגיות ניידות המזמנות את מרב הידע האנושי בכל מקום ובכל זמן.

לאור כל אלה, העולם הפדגוגי החדש מחויב להציב לעצמו מטרות מחודשות ולנסח מחדש את דמות המרצה החדש - הפדגוג הדיגיטלי. על הפדגוג הדיגיטלי להבין את ההזדמנויות החדשות שטמונות בעולם הטכנולוגי ליצירת סביבת למידה שתתמודד עם משימות ערכיות יותר מאי פעם.

כלים ללמידה שיתופית, נגישות למידע ללא גבולות, משימות חקר, פתרון בעיות, יישוב קונפליקטים, למידה התנסותית, תקשורת ללא גבולות, יצירה והפקה של תוצרי למידה מכל סוג וגוון - כל אלה מזמנים ללומד מקום של שותף ביצירת סביבת הלמידה שלו ובעיצובה. סביבת למידה כזו עוזרת לגדל אנשים מודעים לעצמם ולעולם, מיומנים בשיתוף פעולה עם אחרים, מורגלים בלקיחת אחריות על למידתם, אוהבי אתגרים וששים לפתרון בעיות, בעלי יכולת חשיבה רחבה ובלתי מוגבלת, יוצרים ויוזמים ומורגלים בשינוי. הפדגוג הדיגיטלי והפדגוגיה הדיגיטלית הם הזדמנות ליצור אדם חדש ותרבות חדשה.

ד"ר רבקה ודמני

חברת המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג)

חברת הוועדה לתכנון ולתקצוב (ות"ת)

ראש חינוך, הוראה ולמידה במל"ג ובות"ת

פדגוגיה דיגיטלית, חדשנות ויזמות

1. Dede, C. (2009). Immersive interfaces for engagement and learning. *Science*, 323(5910), 66-69.
2. O'Hara, S., Pritchard, R., Huang, C., & Pella, S. (2013). Learning to integrate new technologies into teaching and learning through a design-based model of professional development. *Journal of Technology and Teacher Education*, 21(2), 203-223.
3. Scardamalia, M., & Bereiter, C. (2008). Pedagogical biases in educational technologies. *Educational Technology*, 48(3), 3-11.
4. Clarke-Midura, J., & Dede, C. (2010). Assessment, technology, and change. *Research on Technology in Education*, 42(3), 309-328.
5. ודמני, ר' (2012). תפקיד התלמידים בתהליך שילוב טכנולוגיות חדישות בכיתה. מעוף ומעשה - כתב עת לעיון ולמחקר, 14, עמ' 190-221.

פעילויות מקוונות במסגרת לימודי הכשרה להוראת החינוך הגופני

ד"ר נועה חורש

ראש היחידה האקדמית לטכנולוגיות למידה, המכללה האקדמית בוינגייט

הטכנולוגיה הפכה בשני העשורים האחרונים לחלק אינטגרלי מניהול חיי היומיום שלנו. התמורות הללו מצאו את ביטוין בין כתלי האקדמיה, וביתר שאת. ידע נבנה, מונחל ומשותף ברשת האינטרנט באמצעות קורסים מקוונים מרובי משתתפים, בלוגים, אתרי אינטרנט, רשתות חברתיות, אפליקציות וכלי הפקה ויצירה.

במסגרת היום המקוון שמתוכנן להתקיים בחודש דצמבר 2017 במכללה האקדמית בוינגייט, ייחשפו סגל ההוראה והסטודנטים (פרחי הוראה) למגוון רחב של אמצעים מקוונים וליישומים אפשריים שלהם בהוראה ולמידה, לרבות שילוב של אמצעים מקוונים בהוראה של קורסים מעשיים בחינוך גופני וספורט. אין הכוונה שהפעילות המקוונת תהווה תחליף לפעילות הפיסית. אלא שמומלץ למורים לדרוש מהסטודנטים לבצע פעילות מעשית משלבת טכנולוגיות למידה. למשל, מערך שיעור בנושא פעילות הלב תוך שימוש באפליקציות זמינות ברשת לניטור פעילות הלב בזמן פעילות. המורים (במקצועות העיוניים והמעשיים) המשתתפים ביום המקוון יכינו שיעור המשלב למידה פעילה של הסטודנטים סביב אחד מנושאי הקורס וידגימו זאת במהלך היום. המורים יקבלו יעוץ פדגוגי בהכנת הפעילות המקוונת, ותמיכה תפעולית וטכנית בהפקתה.

להלן מספר דוגמאות לכך:

- פעילות גופנית ודיווח עצמי. הסטודנטים יוצאים לפעילות, וממלאים במהלכה יומן מעקב והתקדמות. הדיווח והמעקב כשלעצמם מניעים לפעילות, והם גם מאפשרים לסטודנט לקבל משוב (גם אם סובייקטיבי) על איכות הביצוע שלו.

- צילומי מיומנות והערכת עמיתים. הסטודנטים מצלמים או עורכים סרטון קצר של חבריהם במהלך הפעילות המעשית בקורס, ומספקים משוב על איכות הביצוע שלהם. ניתן כמובן לבצע השוואה של איכות הביצוע בין עמיתים או בהשוואה למודל ביצוע מקצועני.

- שימוש באביזרים נלווים ויישומים טכנולוגיים במהלך הפעילות. ניתן לשלב קונסולות משחק, שעוני ספורט ושעוני דופק, טכנולוגיות לבישות ומכשור ייעודי, כמו גם אפליקציות ותוכנות מחשב והדמיה.

- שימוש בטכנולוגיות ובכלי עזר. מציאות רבודה, מציאות מדומה, אפליקציות סלולריות ושלל פיתוחים טכנולוגיים נוספים יכולים להעצים את הלמידה, להעשיר אותה ולהגביר את המוטיבציה של הלומדים. למשל, חברי הסגל נחשפו לאופן שבו ניתן ללמד ריצת משוכות בשימוש באמצעים טכנולוגיים תוך כדי הפעילות עצמה.

- איתור פעילויות או פיתוח של פעילויות מקוריות וביצוען. הסטודנטים ידרשו ליזום ולפתח פעילויות בתחום הוראת החינוך הגופני בשימוש באמצעים ועזרים שונים במטרה להפיק ידע חדש או לשכלל ידע קיים.

במסגרת היום המקוון יעלו וידונו סוגיות של זכויות יוצרים (מצגות, סרטונים, וכדומה) בכל הנוגע לחומרים המופצים לסטודנטים בקורסים או מחוצה להם, כמו גם זכויות יוצרים וקניין רוחני של הפעילויות והתוצרים של הסטודנטים. על כל אלה יש להוסיף את הדרישה מחברי הסגל להערכה של אמינות, מהימנות, ורמה אקדמית מתאימה של החומרים המגיעים מתוך הערוצים המקוונים.

סדנאות והכשרות חדשות לסגל

”בשבח הטאות”:

מהן הטעויות שיובילו אותך להצטיינות בהוראה?

ד”ר יוסי בר

לאחרונה מציע ד”ר יוסי בר (ראש היחידה לקידום ההוראה באוניברסיטת חיפה) סדנה חדשנית בנושא למידה מטעויות.

טעות נקשרת בתודעתנו כאירוע שלילי. מנקודת מבטם של חברי הסגל, חשיפה של טעות מקעקעת את יסוד המומחיות, שהוא מקור הסמכות של המרצים בכיתה מול הסטודנטים שלהם אולם עיקרה של סדנה זו עוסק דווקא בצד של הסטודנטים.

מזווית הראייה של הסטודנטים, השגיאות והטעויות מחוללות רגשות של תסכול, בושה, אכזבה - ולעיתים הן פוגעות בדימוי החיובי ובתחושת ההישג של הסטודנטים הטועים, בעיקר כשהן נחשפות באולם ההרצאות.

תלמידי דור ה-Y רכשו ניסיון עשיר במשחקי מחשב המבוססים על ניסוי וטעייה. הם מנסים, נכשלים ומנסים מחדש עד שהם לומדים מהי הדרך לפיצוח המשימה. אם כך, מדוע כשהם מגיעים לכיתה הם חוששים ונרתעים מטעויות?

הטעויות והשגיאות של סטודנטים בכיתה מעלות שאלות מאתגרות נוספות, כגון: מדוע סטודנטים טועים, גם כשהמרצה מסביר היטב את נושאי הלימוד? כיצד על המרצה להגיב לטעויות במהלך דיון בכיתה? האם להגיב לכל טעות? כיצד להתמודד עם טעויות בתרגילים ובמבחנים? האם כדאי להימנע מדיון בטעויות כדי לא להעצים את תחושת הכישלון והתסכול? האם דיון בטעויות יוצר אקלים לימודי הפוגע ביעילות הלמידה? כיצד לגרום לסטודנטים לחשוב מחדש על טעויות? והשאלה המרתקת ביותר היא האם המבחן הסופי בסמסטר הוא אכן מבחן סופי? האם ניתן להמשיך את תהליך הלמידה לאחר הבחינה?

בסדנה זו יציג ד”ר יוסי בר תפיסה חדשה לגבי האופן שבו אנו כמורים צריכים להגיב לטעויות בתהליך הלמידה, וכיצד ניתן להפוך אותן לחלק בלתי נפרד (מובנה ומתוכנן) מתכנית הלימודים בקורס. הניסיון מלמד כי טיפול נכון בטעויות (יזומות בידי המרצה, או אקראיות), הן במישור הרגשי והן במישור הקוגניטיבי, עשויות להפוך אותן מנוף להבנה מעמיקה יותר של הנושא הלימודי ולשיפור ההישגים של הסטודנטים.

ראשי מרכזי ההוראה וצוותיהם מוזמנים להשתתף בסדנה זו בהנחיה של ד”ר יוסי בר במסגרת הכנס שיתקיים באוניברסיטת אריאל בין התאריכים 25-27.2.2018.

המרכז החדש לקידום הוראה במכללת אפקה

מיקה גבל

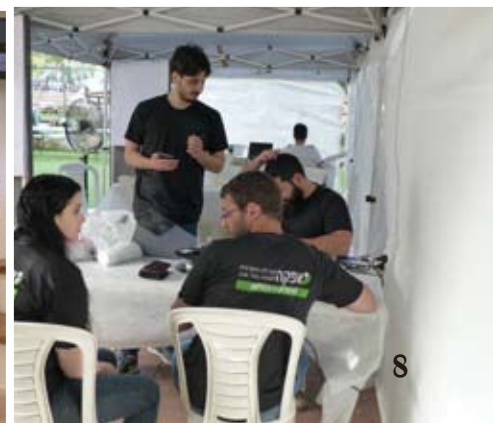
ייחודי משלה, הציגו המשתתפים את תוצריהם לצוות השופטים שכלל נציגים מהמכללה וממכון מופ"ת וחלקם אף זכו בפרסים. במקום הראשון זכו שני צוותים: צוות סטודנטים שהציע רעיון לאפליקצייה הבודקת באופן אוטומטי נוכחות בכיתות וצוות מרצים שהציע פלטפורמה נוחה להכנת סרטוני למידה.

כדי לעודד חברי סגל לאמץ שיטות הוראה חדשות או להשתמש בטכנולוגיות חדשניות, הוחלט באפקה שהחל משנה"ל תשע"ז יתפרסם אחת לשנה קול קורא "פדגוגיה חדשנית". הקול קורא מופנה לכלל חברי הסגל האקדמי במכללה ובמסגרתו הם מתבקשים להציע רעיונות להוראת קורס (או חלקו) בשיטת הוראה חדשנית. השנה הוגשו שבע הצעות ומתוכן נבחרו ארבעה קורסים שיעברו שינוי פדגוגי במהלך שנה"ל תשע"ח: לשניים מהקורסים יתווספו חומרי עזר דיגיטליים (סרטוני וידאו) ושניים מהקורסים יועברו להוראה מבוססת פרויקטים (PBL).

מכללת אפקה מאמינה כי הוראת המדעים וההנדסה נמצאת בלב-לבה של הפעילות במכללה וטיב ההוראה הוא אחד הגורמים המרכזיים המשפיעים על רמתם המקצועית של בוגרי המכללה. אנו מקווים כי העשרת השיח הארגוני בנושאים הקשורים להוראה והפיכתו לשיח תוסס ומעורר מחשבה, בשילוב עם מגוון פעילויות מקצועיות ויוזמות מעניינות יתרמו ליצירת קהילה של מרצים ומורים החשים מחויבות להענקת חוויית למידה משמעותית ומהנה לסטודנטים.

בשנה"ל תשע"ז הוקם במכללת אפקה להנדסה מרכז לקידום הוראה בראשות הגב' מיקה גבל. המרכז הוקם ככוח תמיכה והעשרה לחברי סגל אקדמי בנושאים הקשורים להוראה. בנוסף, המרכז מעודד ומקדם חדשנות בהוראה על ידי בחינה של שיטות הוראה חדשניות או טכנולוגיות חדישות, בדיקת הרלבנטיות שלהן למכללה ופעילות להטמעת שיטות וטכנולוגיות כאלה בשיתוף פעולה עם חברי סגל המעוניינים בכך. במסגרת הפעילות השוטפת, מעמיד המרכז לרשות חברי סגל המכללה סדנאות והרצאות בנושאים שונים, שירותי ייעוץ אישי וכן תומך ומלווה פעילויות ויוזמות שונות בנושאי הוראה.

דוגמא לפעילות כזו היא אירוע בשם "אפקתון" שהתקיים השנה לראשונה ביוזמת אפקה-יוזמות (המרכז ליוזמות של מכללת אפקה) והמרכז לקידום ההוראה ובשיתוף פעולה עם מכון מופ"ת - ערוץ מופ"ת לטכנולוגיה ולחדשנות בחינוך. ה"אפקתון" היה מרתון יזמות (האקתון) בנושא "פיתוח פתרונות להעשרת חוויית הלימודים וההוראה באפקה". ב"אפקתון" השתתפו 8 צוותים של סטודנטים ואנשי סגל שהעלו רעיונות לשיפור ההוראה או הלמידה במכללה והציעו דרכי פתרון מבוססות על פלטפורמות טכנולוגיות מגוונות. את הצוותים ליוו מנטורים טכנולוגיים מהמכללה, מנטורים פדגוגיים ממכון מופ"ת ומנטורים מהתעשייה שהכינו אותם להצגת המוצר הסופי בפני צוות השיפוט - כולם תרמו את זמנם בהתנדבות ובהתלהבות. האירוע נמשך כ-28 שעות רצופות ואחרי לילה ארוך (גדוש עבודה ומהנה!) בו עמלה כל קבוצה על פיתוח

מרכז חדש לתמיכה ולנגישות במכללה האקדמית בוינגייט

ד"ר אורלי קיים, ראשת המרכז לתמיכה ולנגישות

המכללה האקדמית בוינגייט חנכה לאחרונה מרכז חדש ומודרני לתמיכה ולנגישות. המרכז הוקם במטרה להקנות שוויון הזדמנויות אקדמי לאוכלוסייה בעלת מוגבלות, כדי שחבריה יוכלו להתקבל ללימודים באקדמיה ולסיים אותם בהצלחה. יוזמי הפרוייקט מקווים כי תחושת הסיפוק והצמיחה האישית שיחוו הסטודנטים במהלך לימודיהם עשויים לסייע להם להשתלב בכל תחומי החברה, להפוך לאזרחים תורמים ונתרמים, ובכך לקדם את החברה כולה. מרכז התמיכה והנגישות יעניק ליווי למועמדים החל משלב הגשת הבקשה ללימודים, בתהליך הקבלה, ובמידע הנוגע לאבחונים הנדרשים עם כניסתם ללימודים. במהלך לימודיהם יקבלו הסטודנטים תמיכה וסיוע ככל שהדבר נוגע למוגבלות הנובעת מלקויות למידה קלות עד מורכבות, מוגבלויות פיזיות ונפשיות.

פעילות המרכז ממומנת על ידי המוסד לביטוח לאומי והמכללה בוינגייט.

תהליך הקמת המרכז ארך כשלוש שנים, במהלכם נעשתה בדיקה מעמיקה של הנושא על היבטי השונים, ולמידה מהניסיון שנצבר במרכזי תמיכה במוסדות אקדמיים אחרים. כ-430 סטודנטים יזדקקו לשירותי המרכז ברמה כזו או אחרת, והם מהווים יותר מ-45% מכלל הסטודנטים הלומדים במכללה. על אלה נמנים עוד 25 סטודנטים המשתייכים למסלול להכשרת אקדמאים. זהו ציבור גדול שעד כה קיבל מענה חלקי לצרכים שלו במסגרות הקיימות של דיקנט הסטודנטים ומינהל לומדים.

במרכז התמיכה והנגישות מועסקים אנשי מקצוע בתחום הפסיכולוגיה, צוות רפואי ופארא-רפואי, מאבחנים דידקטיים ופסיכו-דידקטיים, מנחי קבוצות, וחונכים. המרכז מציע סדנאות לסגל ההוראה ולסגל המנהלי במכללה כדי להעלות את המודעות לצורכיהם של סטודנטים עם מוגבלויות, ולשפר את דרכי ההתמודדות של הסגל עם הצרכים המיוחדים הללו. לסטודנטים מוצעות סדנאות שנתיות מותאמות במגוון של נושאים: התמודדות עם חרדת בחינות ומצבי לחץ, שיפור מיומנויות ואסטרטגיות למידה, העצמה אישית באמצעות אומנות ובאמצעות תנועה, הכוון תעסוקתי, הדרכה בספרייה ושימוש במאגרי מידע, שיפור מיומנויות פרזנטציה, ועוד.

מאז הקמתו נרשמו פניות רבות של סטודנטים לקבלת סיוע בלימודיהם. היקף הפעילות צפוי שילך ויגבר ככל שהמרכז יצליח להציג שיפור משמעותי בסיכוייהם של תלמידים עם מוגבלויות להגיע להישגים דומים לאלה של חבריהם.

הכנס הארצי השנתי החמישה עשר של מיט"ל 2017 / אלי שמואלי

השנה, הכנס הארצי השנתי החמישה-עשר של מיט"ל בנושא למידה והוראה מוגברות טכנולוגיה בהשכלה הגבוהה: כיוונים ומגמות, התקיים באוניברסיטת חיפה, ביום שני, ה-26 ביוני 2017, ב' בתמוז תשע"ז. יושב ראש הכנס: פרופ' אהרון פלמון, יו"ר מיט"ל בראש ועדת התוכנית עמד פרופ' דני בן-צבי ובראש ועדת הארגון עמד אלי שמואלי, מנהל מיט"ל

הכנס התמקד בתיאור ההישגים והאתגרים העומדים בפני העוסקים בלמידה מתוקשבת בחינוך הגבוה ובהתוויית כיווני התפתחות בארץ ובעולם. הכנס הווה הזדמנות ייחודית למפגש מקצועי של כל המעורבים במעשה ההוראה והלמידה המתוקשבת בהשכלה הגבוהה בישראל.

מושב הפתיחה כלל הרצאה מפי מולי אדן, לשעבר נשיא אינטל וסגן נשיא אינטל העולמית ויו"ר הוועד המנהל אוניברסיטת חיפה, בנושא: "אתגרים בחינוך בעידן הדיגיטלי". בהמשך התקיים פאנל מומחים בהנחיית פרופ' ניצה דוידוביץ. הדיון עסק בסוגיה: "האם וכיצד ניתן לקדם פדגוגיה מתוקשבת בהשכלה הגבוהה? המצוי והרצוי"

בחלקו השני של היום התקיימו מושבים מקבילים ובמהלכם הצגנו מעל 60 הרצאות ופוסטרים מחקריים בנושא שילוב התקשוב בהוראה האקדמית ובסוגיות של פדגוגיה חדשנית ולמידה בעידן הדיגיטלי. בנוסף, השנה התקיימו גם מושבים לתוכן "חוויתי" ומעשי במהלכם הוצגו פתרונות טכנולוגיים, והוצגו פעילויות המתקיימות ע"י מרכזי הלמידה התקשוב במוסדות להשכלה גבוהה ונידונו סוגיות הנוגעות לתפקוד מרכזים אלו, פועלם כיום ובעתיד.

בכנס נכחו 270 משתתפים, אשר הגיעו מ-41 מוסדות חינוך והשכלה, התקיימו 11 מושבים, אשר במסגרתם הוצגו 60 הרצאות ופאנלים.

משפרי הוראה באקדמיה IUT

כנס מטעם מכון "מופת". התקיים בפעם ה-42 והתמקד הפעם בהערכה (הערכת הוראה, למידה, תכניות לימוד והערכה לשם למידה). ביולי השנה.

בכל שנה כנס IUT מציע הזדמנות למשתתפים מכל העולם ומתחומי דעת שונים (רפואה, הנדסה, ספרות מוזיקה ועוד) לשתף בפרקטיקות, בתגליות ובאתגרים שמטרתם לשפר את האפקטיביות של ההוראה וההדרכה במוסדות להשכלה גבוהה.

לתמונות והרשמה לרשימת התפוצה של הכנס: <http://www.mofet.macam.ac.il/amitim/iun/Pages/Conferences/IUT-18-7-2017.aspx>

THE INTERNATIONAL CONFERENCE ON IMPROVING UNIVERSITY TEACHING (IUT) HELD THE 42ND ANNUAL FORUM, FOCUSED ON THE THEME "ASSESSMENT REVISITED", AT MOFET INSTITUTE IN TEL AVIV

We just departed from our international and national conference's participants during the closing ceremony that took place at the striking Rabin center in Tel-Aviv. We started to realize the impressive mutual academically processes that occurred among the participants from different domains and different countries.

The International Conference on Improving University Teaching (IUT) held the 42nd annual forum, focused on the theme "Assessment Revisited" at the Mofet Institute in Tel Aviv, Israel. The Conference had 98 participants, from The United States, Canada, Australia, Singapore, Hong Kong, Japan, South Africa, Sweden, Netherlands, Austria, and the UK and Israel. Each year the IUT Conference offers the opportunity for participants from across the globe to share practices, discoveries, and challenges in improving the effectiveness of postsecondary teaching and learning. The IUT Conference examines topics relevant to students, faculty, and staff in higher education as well as to representatives of business and organizations concerned with higher education. It included Six sub-themes underlie the overall conference topic:

- Assessing student learning
- Evaluating faculty performance
- Rating educational institutions
- Improving self-assessment
- Summative versus formative assessment
- Recent research in assessment

The assessment topic brought up controversial issues that aroused vividly discussions. The

topics dealt from self-assessment, through peer assessment, alternative assessment, group assessment and design assessment of micro and macro levels of evaluation. It also brought up several ethical and moral considerations as for anonymous or alternative assessment for example. The awesome opening plenary talk by prof. Amitai Ziv from Tel Aviv University dealt with the stimulation-based education and its assessment regarding Health profession exhibit the safe and “mistake -forgiving” environment that enable students to assess their own performance and how it enhance and speed their learning. At the closing plenary prof. Ray Land from Durham University presented an overview of initiatives and modalities relating to teaching excellence in higher education institutes in local and European level. The president of IUT prof. Jim Wilkinson concluded the conference at the Itzhak Rabin Rabin center while pronouncing as for the coming next conference in Australia.

קרן יחזקאל אחראית תחום אקדמיה בקמפוס בהתאחדות הסטודנטים והסטודנטיות

הוראה, חדשנות בהוראה, אופי או כריזמה? אך גם באותה מידה כיצד מעריך מרצה את הסטודנט? ביצוע בחינה, כתיבת מטלות או עבודות, נוכחות והשתתפות? לפיכך, השאלות הראשונות אשר נדרשו אליהן נגעו לנושאים רחבים כגון מה הם האתגרים שעולים בהוראה ולמידה כיום? והאם למידה מוכוונת סטודנט יכולה להוות פתרון? לאחר מכן, נתבקשו יושבי הפאנל לספר על שיטות להתמודדות עם אותם אתגרים שהוצפו בפתיחה, לספר על יוזמות משותפות ושיטות אשר ביקשו ליישם הן כסטודנטים והן כמרצים. השאלה האחרונה נגעה בנושא שאינו מדובר אך, משפיע על כל החוויה באקדמיה. השאלה מכילה ביסודה את היחסים בין סטודנט ומרצה והיא תיאום ציפיות הדדי. כאן, כל משתתפי הפאנל הציגו את רצונותיהם ושאיופותיהם מהצד השני. להפתעתם, גילו כי ישנו מכנה משותף מהותי ביניהם.

הפאנל הוליד שיח פורה בין המשתתפים ושאלות מהקהל אשר לראשונה פגש במגרש הביתי שלו את הצד השני בשותפות ההוראה והלמידה. כך, זכו לראות כיצד הסטודנטים מבקשים להיות חלק אקטיבי ברכישת הידע והמיומנות ולא רק לעבור בחינות ולסיים את התואר.

אחת מהמסקנות המרכזיות מתוך הדיון בפאנל נבעה מסוגיה שהדהדה לאורך הדיון כולו והיא החשיבות בשיתוף פעולה כנקודת מוצא ופרידה מתבניות מיושנות של הערכה של שני הצדדים במשוואה כאילו היו אלה יריבים במלחמה.

רק כאשר שני הצדדים קשובים לצורך ההולך ומשתנה בהוראה ולמידה באקדמיה ושותפים בתהליך לשיפור מתמיד בצורה שקופה, ניתן להגיע להישגים משמעותיים בהערכה.

כנס IUT ה-42 התקיים השנה במכון מופ"ת ובפעם הראשונה הוזמנו נציגי סטודנטים להיות שותפים בדיונים וההרצאות ואף לערוך פאנל בהובלת התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות בישראל. התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות היא מרכז הפעילות לייצוג הסטודנט הישראלי, ובית לאגודות ולקהילות הסטודנטים שפועלות ברחבי הקמפוסים במכללות ובאוניברסיטאות ברחבי הארץ.

הנושא בו בחרנו לעסוק היה:

Better Together–The Assessment Challenges Posed by Student-Centered Learning

חברי הפאנל:

- קרן יחזקאל אחראית תחום אקדמיה בקמפוס בהתאחדות הסטודנטים והסטודנטיות ודוקטורנטית לפילוסופיה באוניברסיטת תל אביב.
- ד"ר ג'נינה קהן-הורביץ רכזת קשרים אקדמיים בינלאומיים ממכללת אורנים השותפה גם בפרויקט TeachEX בחסות ארסמוס+ המבקש ליצור הכשרות חדשניות למרכזי איכות ההוראה
- ד"ר ארז שיינר מהמחלקה למתמטיקה באוניברסיטת בר אילן וזוכה באות "מרצה מעורר השראה" לשנת 2016. נעה מועלם סטודנטית שנה ד' לחינוך דמוקרטי בשילוב הוראת היסטוריה וספרות וכמו כן, היו"רת היוצאת של אגודת הסטודנטים במכללת סמינר הקיבוצים. אוריה זמורה סטודנטית שנה ג' לממשל, דיפלומטיה ואסטרטגיה וראש מחלקת אקדמיה באגודת הסטודנטים במרכז הבינתחומי הרצליה.

מטרת הפאנל הייתה להציף את החשיבות בשיפור שיטת הערכה כמדד יעיל לאבחון שיפור איכות ההוראה. נושא זה הינו אחד מהחשובים ביחסים שבין הסגל האקדמי לבין הסטודנטים. כיצד הסטודנט מעריך את המרצה? ידע, איכות

הכנס השנתי "יצירתיות בהוראה" באורנים,

ד"ר אורלי סלע

ב-3.7.17 התקיים במכללת האקדמית לחינוך "אורנים" הכנס השנתי השני "יצירתיות בהוראה" המאורגן על ידי צוות המרכז לקידום ההוראה במכללה, ובראשו ד"ר אורלי סלע. בכנס השתתפו כ-180 נשות ואנשי חינוך מתחומים מגוונים - מחינוך לגיל הרך, יסודי ותיכון, דרך חינוך מיוחד וחינוך בלתי פורמלי וכלה באנשי אקדמיה ובעלי תפקידים שונים במשרד החינוך.

הדגש בכנס הוא על יצירתיות יישומית ועבודה בשטח. באי הכנס נחשפו לתכנים כגון משחק בהוראה, שימוש בתנועה, צילום, הסרטה, מוסיקה ותיאטרון לצורך הוראה. כמו כן הוצגו שילובים מקוריים במעשה ההוראה-למידה, כגון טכנולוגיה ומוסיקה, תיאטרון ואוריינות, הומור וסיפור סיפורים בהוראה, אדריכלות ועיצוב לפיתוח יצירתיות, תוך התנסות במתודות שונות. המשתתפים לקחו חלק בהרצאה פעילה, דיון בקבוצות, הרצאות קצרות בנוסח TED וסדנאות, בהתאם לבחירתם.

מדברי המשתתפים:

- "לקיים הרבה כנסים ברמה הזאת ובתכנים חשובים כל כך..."
- "הסדנה הייתה מצוינת. נבנתה בצורה אינטליגנטית שלקחה בחשבון את הרקע של המשתתפים."
- "ביטוי מעניין ליצירתיות בשטח."

יצירתיות
בהוראה

הכנס השנתי ליצירתיות בהוראה
יתקיים ביום שני 3.7.17 ט' תמוז תשע"ז

Save the Date

אורנים
קודם כל אנשים

מרכז קידום ההוראה
kudom@auranim.ac.il • 54-9539623

1-800-20-13-80
www.auranim.ac.il

- "ההרצאות היו בנויות היטב והביאו עשייה חדשנית, המרצים דיברו בגובה העיניים ונהייתי לשמוע."
 - "היתה אוירה טובה מאד ורעיונות מבריקים."
 - "מפגש מרתק עם משתתפים מעניינים. אהבתי את הפורמט ואת דרך העברת המפגש, הועשרתי ברעיונות."
- להתראות בכנס הבא, שיערך במתכונת בינלאומית, בתאריך 3.7.2018. שריינו את התאריך, נשמח לראות את כולכם!

מנהיגות, חינוך ואקדמיה: תיאוריה פוגשת שדה

ד"ר קרן גולדפרד וגלעד גרימולד

סגל

המרכז לקידום הוראה באוניברסיטת בר-אילן עורך זו השנה השישית כנס לאומי בנושאים משמעותיים בתחום ההוראה האקדמית, כגון: דרכים להילחם בתופעת הפלג'אריזם; הטמעת טכנולוגיות חדשות בהוראה אקדמית; מיהו המרצה המצטיין; שיתופיות בהוראה, וחשיבותם של לימודים אקדמיים במאה ה-21.

כנס משתתפים מידי שנה מיטב המומחים בכל אחד מן התחומים והשאלות הנ"ל, ומגיע אליו ציבור גדול ומגוון מאד. כמו כן, הכנס השנתי

משמש מנוף לפעילויות מגוונות לשיפור ההוראה גם ברמה הארצית. לדוגמה, חלק מן הסוגיות והבעיות שעמדו במרכז הכנס, שימש נושא מרכזי של כתב העת "הוראה באקדמיה", הנערך ע"י פרופ' נירה חטיבה ומופץ בכל המוסדות האקדמיים בארץ.

השנה, תשע"ז, החליטה מנהלת המרכז, ד"ר קרן גולדפרד, כי הכנס השנתי יעסוק סביב הסוגיה של מנהיגות בהוראה

אקדמית, ובכלל זאת: הערך של "המרצה כמנהיג"; שיתופי פעולה בין המרחב האקדמי באוניברסיטאות ובמכללות יכול לסגל תכונות אשר נמצאו במחקרים שונים כקשורות להוראה מצטיינת; וכן, ד"ר עוזי ששון מ"בית ברל", אשר הרצה על אימוץ אפשרי של חזונו של מנהלי מסגרות בלתי פורמאליות על ידי ההנהלה והסגל באוניברסיטאות ובמכללות.

המושב השני היה מושב חגיגי במיוחד, אשר יצר היקש בין מנהיגות לבין הוראה אקדמית בתחום המוסיקה. הוא כלל הרצאת אורח של המנצח איתי טלגם, אשר הביא קטעי וידאו של מנצחים שונים, שמובילים ומנהיגים את תזמורתיהם בדרכים ומתודות שונות, אשר לכל אחת מהן סגנון, ייחוד מסוים ותוצאות שונות. כמו כן, דיברה ד"ר עטרה איזקסון, ראש מסלול תעודת הוראה במוסיקה באוניברסיטת בר-אילן, אשר שוחחה על פילוסופיית ההוראה של מורה-מנהיג.

המושב השלישי היה מושב מעשי-יזמי, והוא כלל שני חלקים. בחלק הראשון הציגו נציגים מ"מרכז יצחק רבין לחקר ישראל" ומ"עמותת מפרש" את פעילותם בהקשר של חינוך נוער למנהיגות. ד"ר יהודית אורבך מהמרכז לקידום

הוראה באוניברסיטת בר-אילן, ניסתה לקשר ולפרט כיצד פעילויות אלה רלוונטיות למרחב האקדמי. חלקו השני של המושב כלל הצגה של מהלך הפוך: יוזמות מנהיגותיות מתוך המרחב האקדמי, החוצה כלפי הקהילה. בהקשר זה, הציג ד"ר שי גול את הפעילות של עמותתו, אר"צ (אקמדיים לרשות הציבור), פעילות אשר הוצגה בתוכנית הדוקומנטרית "עובדה" בערוץ 2, וכוללת

ובניהם פיתוח קורסי מוק ושילובם במסגרת הכיתה ההפוכה. בנוסף, פרופ' אלישע באב"ד מהאוניברסיטה העברית שוחח על האתגרים, הקשיים והתקווה של המרכזים לקידום ההוראה אחרי ולפני החלטות המל"ג. למדנו כי יש לפנינו עוד דרך ארוכה למיסוד המרכזים ולהפיכתם לחלק בלתי נפרד מן הרשויות האקדמיות הברורות מאליהן בכל מוסד להשכלה גבוהה.

ניסיון להשלים פערי ידע בתחומי דעת בסיסיים בקרב עובדי ניקיון ואבטחה באוניברסיטאות; כמו כן, ד"ר נעמי דיקמן מן הפקולטה לרפואה בגליל, הציגה תובנות מקורס הכשרת סטודנטים כמדרכי אנטומיה; לבסוף הציגה גב' דפנה היימן מאוניברסיטת הרווארד חלק מהפעילות של האוניברסיטה במסגרת "התוכנית לפיתוח מנהיגות".

המושב הרביעי והאחרון היה מושב מיוחד שהיה מיועד לראשי המרכזים בכל המוסדות להשכלה הגבוהה בארץ ועסק באתגרים בהובלת הלמידה, ההוראה, הערכה והפדגוגיה בעידן גלובאלי ונייד. את המושב פתח בדברי ברכה פרופ' אמנון אלבק, סגן רקטור אוניברסיטת בר-אילן, וניהלה את המושב פרופ' ניצה דוידוביץ, ראש הפורום לקידום ההוראה בישראל וראש תחום הערכת איכות וקידום ההוראה באוניברסיטת אריאל. מר יובל שרייבמן, מנכ"ל המרכז לחדשנות בלמידה של אוניברסיטת תל-אביב, סקר פרויקטים מיוחדים

קהילת מרצים לומדת ומובילה גישות מתקדמות בחינוך הנדסי במכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה.

התמונה האידאלית בכניסתנו לכיתה כמרצים היא למצוא סטודנטים המוכנים להשקיע מאמץ בלתי פוסק בלמידה, המכירים בחשיבות המקצוע הנלמד והמעריכים את המרצה הן על הידע המקצועי והן על היכולת הפדגוגית. ברור מעל כל ספק שיש בידי המרצים להשפיע ולתרום לשיפור המצב הקיים ככל שארגז הכלים של המרצה יהיה עשיר יותר באמצעים יצירתיים ובשיטות מגוונות להוראה.

נטען לא אחת שחינוך הנדסי, שהוא לא אינטואיטיבי מעצם טבעו, אפשרי רק ע"י שימוש בגישות המסורתיות ביותר להוראה, ואין אפשרות אלא לפתח פיתוחים מתמטיים מורכבים על הלוח כשהסטודנטים הם קהל פסיבי, והידע אמור "לעבור" מהלוח ומהסבר המרצה למוחות של הסטודנטים. אך האם זה אמת כך? בעצם, מה צריכה לכלול הכשרת מהנדסים? בעולם מתקיימת בשנים האחרונות פעילות ענפה, שייעודה התאמת לימודי ההנדסה לכיוונים יישומיים יותר המתאימים לצרכים של בוגר המכללה, ומתן דגש למיומנויות רלוונטיות למהנדס העתידי, בנוסף לידע העיוני. גישה זו שונה באופן מהותי מהאופן שבו התחנך דור המרצים הנוכחי, ולכן נדרשת השקעה רבה בלמידה של הגישות החדשות, ותמיכה ביישומן. מחקרים עדכניים מצביעים כי ללמידה ממוקדת לומד יש תרומה משמעותית לחינוך המהנדס בהלימה לצרכי התעשייה במאה ה-21.

"התחדשות" - תכנית שנתית ייחודית לשיפור וקידום איכות ההוראה במכללה - נבנתה והופעלה בשנה"ל תשע"ז לראשונה במכללה. התכנית היא ייחודית בהיקפה (כ-60 ש"א), ומבוססת על 12 מפגשים של 4 שעות אקדמיות כ"א ושני ימים מרוכזים לאורך שני סמסטרים. במחזור הראשון, השתתפו 13 מרצים המייצגים את רוב המחלקות. מטרת התוכנית הן לפתח את התפיסות, הכישורים והמיומנויות של מרצי המכללה בשיטות הוראה-למידה-הערכה מתקדמות בחינוך הנדסי, וכן לקדם את היישום הפעיל של השיטות הנ"ל בקורסים של משתתפי התוכנית. התוכנית מותאמת לגישות המתקדמות בחינוך הנדסי בעולם של שינויים טכנולוגיים-חברתיים. לכן, הושם דגש על פתרון בעיות, עבודת צוות ולמידה מתמשכת פעילה, אשר מהווים כישורים חיוניים להתפתחות המקצועית של מהנדסים בהווה ובעתיד. התוכנית כוללת התנסות מעשית כחלק אינטגרלי מתהליך הלמידה, באמצעות יישום אישי בקורסים, אשר מלווה על ידי מנחים מצוות התוכנית (מסגל המרכז לקידום ההוראה והלמידה והמחלקה להוראה במכללה). הליווי אף הוא בהיקף חסר תקדים, כאשר מסיימי התכנית זוכים לליווי של המנחים ביישום שיפורים בקורסים שלהם למשך שנה לאחר סיום התכנית.

ומה יש למשתתפים במחזור הראשון להגיד על התכנית? ד"ר סיון קלס, מהמחלקה

להנדסת ביוטכנולוגיה: "התכנית מאוד מושקעת, הן מבחינת המגוון וההעמקה של התכנים והן מבחינת יצירת האווירה הנעימה. נחשפתי עד כה להרבה נקודות למחשבה וקיבלתי טכניקות ליישום. מעניין לא פחות, הוא הדיון המתפתח בין הנוכחים המאפשר לשמוע שאלות וגישות שונות להוראה."

ד"ר פאדל טריף, מהמחלקה לחשמל ואלקטרוניקה מתייחס לקורס: "קורס מאוד חשוב למרצים חדשים וותיקים. מהרגע הראשון שראיתי את הפרסום לקורס ידעתי שאשתתף בקורס. בהוראה אין גבולות ללמידה ותמיד אפשר למצוא שיטות שלא הכרנו ולא התנסינו בהם ובמיוחד בעידן הטכנולוגי המתפתח. הסטודנטים היום מחוברים יותר לטכנולוגיה וצריך לדעת איך לכנות ידע אצלם בדרכים המתאימות. שיטת ההוראה הקלאסית של מרצה שמעביר ידע, איננה רלוונטית בעידן הזה. צריך לדעת להפעיל את הסטודנטים בדרכים שיכולים ללמוד ולכנות ידע. קורס "התחדשות" מקנה הרבה כלים חדשניים שמאפשרים למרצה להתמודד עם האתגרים. הקורס בתצורתו הנוכחית מאוד יעיל ומכיל מרצים חדשים וותיקים, דבר המאפשר סיעור מוחות ולמידה משמעותית.

קורס מאוד חשוב למרצים חדשים וותיקים. מהרגע הראשון שראיתי את הפרסום לקורס ידעתי שאשתתף בקורס. בהוראה אין גבולות ללמידה ותמיד אפשר למצוא שיטות שלא הכרנו ולא התנסינו בהם ובמיוחד בעידן הטכנולוגי המתפתח

"בערך פעם בשבועיים אנחנו מתאספים- מרצים צעירים וותיקים מכל המחלקות על מנת להעשיר את הידיעות שלנו ואת היכולות שלנו בתחום הוראת ההנדסה" אומרת ד"ר לילך יסעור קרוח - מרצה למיקרוביולוגיה במחלקה להנדסת ביוטכנולוגיה. "ההשתלמות נקראת "התחדשות" ואכן יש תחושה שמאמצים רבים הושקעו בכדי שנכיר את שיטות הוראה-למידה-הערכה המתקדמות ביותר בחינוך ההנדסי. לאחר הכרות עם שיטות למידה פעילה מעודדים אותנו להתנסות גם בנוכחות קבוצת השווים בהשתלמות וגם בכיתות אותן אנו מלמדים. ואכן, אף הסטודנטים שלי - ששמחו לשמוע כי גם אני לומדת על מנת ללמד אותם טוב יותר, נהנים מפירות ה"התחדשות" כי אני מיישמת את השיטות בהרצאות שלי."

על פי ד"ר חוסיין נסרלדין, מהמחלקה לתעשייה וניהול, "...החלטתי להצטרף לתכנית כי ראיתי בה הזדמנות להתחדש אך היו לי חששות שמא זה יהיה זמן מבזבז. אחרי הכל 4 שעות כל שבועיים, זה באמת הרבה. התבדיתי לגמרי. אני היום נמצא כמעט במחצית ההשתלמות ומרגיש שכל מפגש האיר לי משהו. כל מפגש תרם לי שיטה חדשה שאני יכול לצרף לאמתחתי. החוויה של לספוג ידע חדש, לחוות ולהתנסות, לתרגל ביחד עם עמיתים באווירה בטוחה, זה תהליך המסב הרגשה של התחדשות, כשמה של התכנית. אני יכול לגיד בכטחה, ההשתתפות שלי בתכנית תרמה לי להפנים את העובדה שמסע שיפור ההוראה שלי אינו משא אלא תהליך של חוויה עם הרבה התחדשות, קודם כל אישית ובקצב שאני אבחר לעצמי"

היו לי חששות שמא זה יהיה זמן מבזבז. אחרי הכל 4 שעות כל שבועיים, זה באמת הרבה. התבדיתי לגמרי. אני היום נמצא כמעט במחצית ההשתלמות ומרגיש שכל מפגש האיר לי משהו. כל מפגש תרם לי שיטה חדשה שאני יכול לצרף לאמתחתי.

כאמור התכנית אינה יעד בפני עצמה אלא תחילתו של תהליך. לדברי ד"ר דבורה טולדנו-קטעי, ראשת המרכז לקידום ההוראה והלמידה המסיימת בימים אלו את תפקידה במרכז, המטרות לטווח ארוך של התכנית כוללות לא רק שיפור דרכי הוראה במכללה, אלא גם יצירת קהילת מרצים לומדת המהווה פורום להפריה הדדית, למידה משותפת וקידום החינוך ההנדסי, דבר אשר יתרום להבאת המכללה לעמדה מובילה בחינוך ההנדסי האקדמי בארץ.

הצוות במרכז נערך כעת לפתיחת המחזור הבא בתכנית באוקטובר הקרוב.

להיות מקצוען כמורה בקורס מקוון

ד"ר אפרת פיטרסה וד"ר יהודה פלד

האקדמית גליל מערבי היא מכללה הנמצאת בפאתיה הצפוניים של עכו. המכללה הוקמה בשנת 1994, והוכרה ע"י המועצה להשכלה גבוהה בשנת 2000 כמכללה אקדמית באחריותה האקדמית של אוניברסיטת בר-אילן. בשנת 2009 קיבלה המכללה היתר לפתוח מוסד להשכלה גבוהה ופועלת כמכללה עצמאית במכללה לומדים כ- 2,500 סטודנטים לתואר B.A במגוון מסלולי לימוד

בשנים האחרונות עלה מספר הקורסים המקוונים המוצעים במלואם או בחלקם. עקב העלייה בדרישה ללמד קורסים מקוונים, נדרשים יותר ויותר מרצים במכללה להתאים את הוראתם להוראה מקוונת וזאת ללא שנחשפו קודם לכן להוראה כזו, ואף לא התנסו בה כלומדים. בחינה של אתרי קורסים מקוונים של מרצים במכללה (ב Moodle), אישרו את ההשערה שחלק ניכר מן המרצים אינו מבחין בשוני ובהבדלים שבין הוראה מקוונת להוראה פרונטלית ואין לו את הידע כיצד להכין קורס מקוון וללמדו. משום כך הוחלט במכללה ביוזמת היחידה לקידום הוראה ובגיבוי מלא של הנשיא לקיים מסלול הסמכה מחייב לכל מרצה המלמד או מתעתד ללמד קורס מקוון.

על פי הסקר המקדים שערכנו רק ל 33% מאנשי הסגל שהשתתפו בסדנה יש ניסיון של יותר מ 5 שנים בהוראה מקוונת. 40% מתוכם מלמדים קורס מקוון אחד בשנה זו, 33% מתוכם מלמדים שני קורסים, 5 מרצים מלמדים יותר משני קורסים מקוונים ושני מרצים לא מלמדים השנה קורס מקוון (ולמרות זאת השתתפו בקורס).

על פי המשוב: 86% ציינו שלמדו משהו חדש, ו 80% ענו שהסדנה ענתה על הציפיות שהיו להם. 86% ציינו שההנחיה הייתה טובה מאד, והכי חשוב- 93% מתכוונים ליישם את מה שנלמד בסדנה. מהלך ההסמכה כולל הכשרה בת יומיים וליווי אישי במהלך הסמסטר. התהליך מלווה במחקר הערכה. בסוף ההכשרה נשלחים לכל ראש חוג רשימה של חברי סגל מהחוג שהשתתפו בהכשרה ורק הם משובצים להוראת קורס מקוון.

הקורס מתבסס על עקרון הלמידה הפעילה, ובמהלכו מתנסים אנשי הסגל בכתיבת סילבוס מבוסס תוצרי למידה, מתוודעים להבדלים שבין קורס הנלמד פנים אל פנים (פא"פ) לבין כזה הנלמד מרחוק הן מנקודת ראותו של הלומד והן זו של המלמד. בנוסף אנו עוסקים בקורס בהיבטים פדגוגיים וטכנולוגיים של תקשורת והעברת מידע הנעשית באמצעים דיגיטליים סינכרוניים וא-סינכרוניים. הקורס משלב

התקדמות איל סג'ר
Western Galilee College

להיות מקצוען כמורה מקוון

הכשרה והסמכת מרצים
להוראה בקורס מקוון

אפרת פיטרסה ויהודה פלד

התקדמות איל סג'ר
Western Galilee College

מרכיבי קורס מקוון אופטימלי

- פעיל
- אינטראקטיבי
- מוכוון תוצרים
- מולטימדיה
- מלהיב
- אסתטי

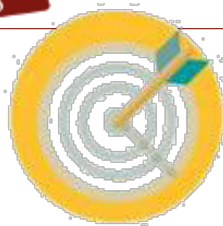
דוגמאות רבות מקורסים טובים מאד או חסרים מאד והלמידה נערכת תוך כדי דיונים ערים.

מסקנות ותובנות שעלו מן הדיונים ומהתרשמות של מנחי הקורס:

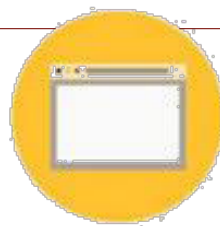
- הסדנה היתה מועילה מאד ויש לקיימה גם בסוף שנת הלימודים.
- יש פער גדול בין המרצים במידת המיומנות הניסיון ומידת העדכניות בשיטות הוראה- יש לשקול חלוקה למתקדמים ומתחילים בהשתלמויות הבאות.
- יש לקיים תמיכה רציף במהלך השנה הראשונה של ההוראה למרצים המתחילים ללמד קורס מקוון (פתחנו בפני המשתתפים את האפשרות לפנות אלינו).
- יש להגביל מספר סטודנטים בקורס מקוון כדי לאפשר פעילויות במינון סביר ומישוב הפעילות על ידי המרצה. (ההמלצה: לא יותר מ 40 סטודנטים בקורס).
- ישנם מרצים שמסיבות שונות אינם מתאימים ללמד קורס מקוון. יש לפטור אותם מכך. (דיווחנו לראשי החוגים הנוגעים בדבר)

ניתוח פעילות בקורסים המקוונים שבמוודל ע"י הצוות יאפשר בחינת היעילות של ההכשרה וזיהוי מוקדם של בעיות הוראה ובמידת הצורך טיפול בהן - כרגע מתנהל מחקר ראשוני.

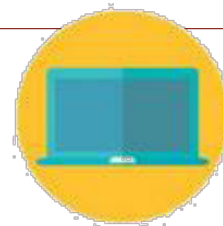
הנחיות להיבט החברתי

פתח ערוצי תקשורת והגדר כיצד להשתמש בהם. היה פעיל ומפעיל

הסבר ברור לאפשרויות קבלת העזרה והתקשורת עם המרצה

כתיבת הודעת הפתיחה - דיבור אישי וישיר וכתובה פשוטה

יידע את הסטודנטים מתי יקבלו תגובה לשאלות

כלול בחנים עצמיים לעתים קרובות לשמירה על רצף למידה ולהעמקת הקריאה

ספק משוב לכל פעילות

עדכן בכל שינוי גם במייל ובאמצעים נוספים מלבד באתר

תכנית אימון - "מקפצה להצלחה" - במכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה,

ד"ר מירי שחם

תכנית "מקפצה להצלחה" היא תכנית אימון קבוצתי- אקדמי לסטודנטים להנדסה המופעלת על ידי המרכז לקידום ההוראה והלמידה במכללה, במטרה לקדם סטודנטים למצוינות.

המכללה משקיעה בפיתוח התכנית והפעלתה במטרה להגדיל את מספר הסטודנטים המגיעים לממוצע אקדמי מעל 80 כדי לאפשר להם להתקבל למקומות עבודה אטרקטיביים בהנדסה ולהמשיך לימודיהם לתואר שני.

אימון הוא גישה לפיתוח מצוינות והצלחה לצורך השגת מטרות ויעדים רצויים בלמידה מתמדת ובזמן קצר. מטרתו העיקרית של האימון היא לסייע למתאמנים לראות היכן הם נמצאים, היכן הם רוצים להיות ולפתח תכנית אישית כיצד להגיע לכך (בלנצ'רד והומאן, 2006).

אימון בקבוצה הנו מודל שבו עוצמת הקבוצה מקדמת את המתאמן - כל חבר נתרם מחברי הקבוצה וגם תורם להם.

בהתאם לכך, הוחלט במרכז לקידום ההוראה והלמידה, לפתח את התכנית במתכונת של אימון קבוצתי- אקדמי המסייע לסטודנטים בשנה ג' וד' ללימודי ההנדסה להציב לעצמם יעד של מצוינות ולפעול להשגתו.

המתאמנים בתכנית הם מרצים מהמכללה שהוכשרו לאימון אישי אקדמי ועברו הכשרה ייעודית נוספת לאימון קבוצתי- אקדמי.

הסטודנטים שמעוניינים להשתתף בתכנית עוברים מרכז הערכה על ידי מרכזת התכנית ומאמנים נוספים מהמרכז לקידום ההוראה והלמידה. כל הסטודנטים שמתקבלים לתכנית משתתפים ב- 10-12 מפגשים קבוצתיים (בקבוצות של 3-4 סטודנטים) עם מרצה-מאמן שבמסגרתם הם בונים תכנית מצוינות אישית שאותה הם מיישמים. האימון כולל התייחסות לנושאים של הרגלי למידה, מסוגלות עצמית, התמודדות עם מצבי לחץ ועומס ומצוינות. בנוסף לסדרת מפגשי האימון במהלך הסמסטר, מתקיימים מפגשי מעקב לבחינת היישום וההטמעה של הכלים שרכשו בתהליך האימוני.

המודל עליו מבוססת התכנית הוא "מודל ששת השלבים באימון" שפותח על ידי קדם (2006).

התכנית מלווה במחקר ארוך טווח מטעם המרכז לקידום ההוראה והלמידה. צוות המחקר כולל את ד"ר מירי שחם, ד"ר רבקה וייזר-ביטון, ד"ר חנה פייגר וד"ר דבורה טולידנו-קטעי

מטרות המחקר :

1. לבחון את תרומת תכנית האימון "מקפצה להצלחה" להתפתחות האישית והאקדמית של הסטודנטים.

2. לבדוק את התרומה של העבודה כמאמנים להתפתחות המקצועית של המרצים-המאמנים.

כלי המחקר בשלב הראשון של המחקר היו שאלונים עם שאלות פתוחות לסטודנטים ולמרצים המאמנים בתכנית, שנותחו בניתוח תוכן. כמו כן נבדקו הציונים- ההישגים האקדמיים של 38 סטודנטים לפני ולאחר ההשתתפות בתכנית.

אוכלוסיית המחקר כללה 38 סטודנטים שסיימו את התכנית בשנתיים האחרונות (מתוכם 11 סיימו כבר את שנה ד' וקיבלו את התואר BSC בהנדסה).

ממצאי המחקר:

א. תרומת התכנית לסטודנטים

הסטודנטים ציינו שבמהלך האימון הם קיבלו כלים לניהול זמן ומשימות שיטתי ומובנה. חלקם ציינו שקיבלו כלים להתמודד עם נטייה לדחיינות והרגלי למידה לא אפקטיביים.

להתפתחות המקצועית של המרצים-
המאמנים. מניתוח התשובות של המרצים
עלו 3 קטגוריות עיקריות:

2. שיפור ההוראה, הייעוץ וההנחיה: "בהכשרה
לאימון למדתי לצאת מאזור הנוחות ולהעז
לאמץ אסטרטגיות חדשות. אני חושבת שאני
היום (לאחר התנסות בעבודה כמאמנת)
יעצת ומרצה עם יכולות הבנה, ניתוח
והכוונה טובים יותר".

3. הבנה טובה יותר של הנחיית קבוצה בשיעור
ובפרויקטים.

4. פיתוח מוטיבציה פנימית ללמידה אצל
הסטודנטים (כמרצה וכיועץ אקדמי)

5. המרצים-המאמנים ציינו גם את תרומת
התכנית למכללה ש"מרוויחה מהנדסים טובים
יותר ומעמד של מוסד המסייע לסטודנטים
להגיע למצוינות אישית ואקדמית".

מסקנות המחקר

ממצאי המחקר עולה שהסטודנטים מעריכים
את התכנית כתורמת להעלאת המוטיבציה,
לניהול הלמידה, לאמונה בכוחם להצליח
ולשיפור ההישגים.

המרצים סבורים שההכשרה והעבודה כמאמנים
תורמים להתפתחותם המקצועית כמרצים,
כיועצים וכמנחי פרויקטים.

הקושי שלנו הוא בכך שאין מספיק סטודנטים
שנענים לפרסום תכנית האימון "מקפצה
להצלחה" ומבקשים להצטרף לתכנית. המרכז
לקידום ההוראה והלמידה מגבש דרכים חדשות
לשיווק התכנית ולהעלאת המוטיבציה של
הסטודנטים להשתתף בתכנית זו, מתוך אמונה
שהתכנית מסייעת לקידום הלמידה והמצוינות
האישית והאקדמית של הסטודנטים. נשמח
לרעיונות חדשים.

הם ציינו את הנושא של חשיבה חיובית: "למדתי
להסתכל על החיים בחיך ולאמץ חשיבה
אופטימית גם ברגעים קשים". חלק ממשתתפי
התכנית טענו כי למדו לזהות את המשאבים
העומדים לרשותם במכללה ולבקש תמיכה
וייעוץ כשיש צורך בכך.

הסטודנטים העידו על התרומה של האימון
בקבוצה לקידום הלמידה שלהם: "לראות הצלחה
של אחרים בקבוצה ואת הדרך להשגתה גרם לי
לרצון להשקיע ולמוטיבציה אדירה". היו שציינו
כי הנקודה החזקה של התכנית היא האימון
בקבוצה: "באימון משתתפים אנשים ממחלקות
שונות עם מטרות דומות- לא שיפוטיים, תומכים
אחד בשני וזה מפחית מהתחושה של אני לבד
מול הבעיה".

חלק מהסטודנטים התייחסו גם לתרומת התכנית
לתחושת המסוגלות העצמית שלהם "התכנית
היא כמו חדר כושר- לאחר כל מפגש יש לי
אנרגיות חיוביות. הרצון שלי להצליח המריא וכך
גם האמונה ביכולתי להצליח".

מבחינת ההישגים האקדמיים של המשתתפים
הממצאים הראשוניים הם שאצל 44.7% מכלל
משתתפי התכנית עלה הציון הממוצע המצטבר
מעל 80.

בקרב הסטודנטים שהתחילו את התכנית עם
ממוצע מעל 74- 60.7% העלו את ציון הממוצע
המצטבר מעל 80.

בקרב הסטודנטים שהשתתפו בתכנית, סיימו
את לימודיהם במכללה וקיבלו את התואר -
82% סיימו בממוצע מעל 80. ההבדלים בציונים
לפני ואחרי התכנית היו מובהקים.

יש כמובן צורך לבחון זאת בעתיד במדגם גדול
יותר של סטודנטים.

ב. תרומת ההכשרה והעבודה כמאמנים להתפתחות המקצועית כמרצים במכללה

1. היה חשוב לנו להבין מהי תרומת התכנית

שם המשחק: בינאום

IN2IT International Project

ד"ר דבורה טולדנו-קטעי

המרכז לקידום ההוראה והלמידה במכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה מקדם יוזמות בינלאומיות לקידום ההוראה והלמידה במסגרת אירסמוס+ של האיחוד האירופי

הפרויקט הנוכחי במסגרת של אירסמוס+ שנמצא בליבת העשייה של המרכז הנו פרויקט IN2IT (Internationalization by Innovative Technologies) שמטרתו קידום הבינאום (אינטרנציונליזציה) בתהליכי הוראה ולמידה במכללות בישראל בשיתוף עם אוניברסיטאות במדינות באיחוד האירופי. לפרויקט שותפים 6 מכללות מישראל: מכללת אורט בראודה שמשמשת כקואורדינטור של הפרויקט, בית ברל, תל חי, ספיר, קיי, אל קסאמי ו-7 אוניברסיטאות מאירופה: ברונל וקינגסטון מלונדון האוניברסיטה הטכנולוגית בוורשה, מונפליה מצרפת, אוניברסיטת לודוויגסבורג בגרמניה, האוניברסיטה הקתולית הפוליטכניקו במילנו.

הפרויקט עוסק בפיתוח ויישום קורסים וירטואליים בינלאומיים ועבודה בקבוצות ידע בינלאומיות באמצעות שימוש בתשתיות טכנולוגיות חדשניות. בשלב זה עוסקים ארבעה צוותים בינלאומיים של חברי סגל מהמוסדות השונים החברים בקונסורציום בתהליכי סיום של פיתוח הקוריקולום והתכנים של ארבעה קורסים מקוונים בינלאומיים: מיומנויות חיוניות ("רכות") (Essential Skills), יזמות גלובאלית (Global Entrepreneurship), קבלת השונות (Embracing Diversity), אנגלית לצרכים בינלאומיים EIP. הליך פיתוח זה מאתגר ומעניין מאד ומעלה שאלות רבות העוסקות בשונות ובבינאום.

במסגרת הפיתוח נערך במהלך מאי יוני בשנה"ל תשע"ז פיילוט בכל ארבעת הקורסים והופקו

לקחים לצורך המשך הפיתוח. כל הקורסים מתוכננים להיות מוצעים לסטודנטים במהלך שנת הלימודים תשע"ח ויבוססו על למידה של הסטודנטים בקבוצות עבודה מעורבות רב תרבותיות שיעבדו במשותף בנושאי הקורס השונים ויחשפו לחוויה של עבודה בצוותים וירטואליים בינלאומיים עם סטודנטים מארצות שונות וממוסדות שונים.

במקביל, הוקמו קבוצות ידע למחקר משותף ופיתוח פרויקטים עתידיים משותפים בתחומי הידע של המוסדות השותפים כגון הנדסה, חינוך, מדעי החברה וניהול.

אירועים

כנס בינלאומי באוניברסיטת אריאל:

A Virtual Higher Education Campus in a Global World?

The Role of the Academic Campus in an Era of Technological Progress

February 25-27, 2018, Ariel University, Israel.

קול קורא לפרסום בגיליון מיוחד של כתב עת

International Journal of Educational Technology in Higher Education welcomes submissions to the thematic series entitled, 'Universities of the future: educational and organizational challenges and possibilities'. <https://educationaltechnologyjournal.springeropen.com/futureuni>

קול קורא לפרסום בגיליון מיוחד של כתב עת

International Journal of Educational Technology in Higher Education welcomes submissions to the thematic series entitled, 'Universities of the future: educational and organizational challenges and possibilities'. <https://educationaltechnologyjournal.springeropen.com/futureuni>

ברכות ותודות

תעודת הוקרה לד"ר דבורה טולדנו-קטעי

ראשי מרכזי ההוראה בישראל מוקירים תודה:

- על פעילותך רבת השנים בתחום קידום ההוראה בפורום מרכזי ההוראה.
- על היוזמה בביסוס כנס שנתי, העוסק בנושאים המהותיים של יוזמות וחדשנות בהוראה האקדמית בכלל, ובאתגריה בפרט.

תרומתך האישית והמקצועית לקידומה של ההוראה, היוו מקור השראה לחיזוק ההתמקצעות של מרכזי ההוראה בישראל.

היצירתיות שבך, חריצותך ותבונתך תרמו לנו רבות ועל כך שאי תודה.

בהערכה והוקרה

ערב ראש חודש סיוון, תשע"ז

ברכות לד"ר דבורה טולדנו-קטעי

עם סיום תפקידה כראשת היחידה לקידום הוראה ולמידה במכללת בראודה, ולמחליפתה - **ד"ר נירית גביש**, הנכנסת לנעליים גדולות. בהצלחה לשתיכן.

ברכות לזוכים בפעילות ייחודית לקידום ושיפור איכות ההוראה והלמידה במוסדות להשכלה גבוהה ברכות למכללה האקדמית אחווה והמכללה האקדמית תל אביב יפו על זכייתם בתקצוב מל"ג וות"ת לפעילות ייחודית לקידום ושיפור איכות ההוראה והלמידה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל.

★ **המכללה האקדמית אחווה**, בנושא: **"בניית מתחם פדגוגיה חדשנית וטכנולוגיות מתקדמות"**.

★ **המכללה האקדמית תל אביב-יפו** בנושא: **"הקמת מעבדה לימודית - יישומית בתחומי ניהול משאבי אנוש, ייעוץ ופיתוח ארגוני, פסיכולוגיה ומנהל עסקים"**. ברכות חמות לזוכים ומחכים לדיווח על ההתקדמות והתוצרים.

A close-up photograph of a clear glass filled with ice cubes and a golden-brown liquid, likely iced tea. A stream of the same liquid is being poured from a glass pitcher into the glass, creating a dynamic splash and bubbles. The background is a plain, light color.

שנה טובה ומתוקה לכולנו
ביחידות ובמרכזים
באוניברסיטאות ובמכללות.
שנת עשייה פוריה ומוצלחת

למשלוח כתבות קולות קוראים והצעות למידעון: efratp@wgalil.ac.il